

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก ต่อเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยจะนำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป ความรู้เรื่องสิทธิเด็กนอกจากนี้ยังใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และทัศนคติที่มีต่อสิทธิเด็ก

ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามต่าง ๆ ตามสมมติฐานที่ 1 และ 2 ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์นี้ ได้แก่ การทดสอบค่าที (T-test)

ตอนที่ 3 เป็นการเสนอข้อมูลที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนา (focus group interviews) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อการให้ความรู้เรื่องสิทธิเด็กแก่เยาวชน โดยผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 นั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

1.1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	40	100.0
เพศ		
ชาย	18	45.0
หญิง	22	55.0
อายุ		
11-15 ปี	8	20.0
16-20 ปี	20	50.0
21-25 ปี	10	25.0
26-30 ปี	2	5.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	2	5.0
มัธยมศึกษา	22	55.0
อาชีวศึกษา	2	5.0
ปริญญาตรี	7	17.5
สูงกว่าปริญญาตรี	3	7.5
อื่นๆ	4	10.0
ศาสนา		
พุทธ	24	60.0
อิสลาม	16	40.0

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กเป็นหญิงมากกว่าชาย(ร้อยละ 55.0:45.0) ร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 16-20 ปี รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีอายุ 21-25 ปี , 11-15 ปี และ 26-30 ปี (ร้อยละ 25.0 , 20.0 และ 5.0 ตามลำดับ)

ในด้านระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.0) มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 17.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี นอกนั้นมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา อาชีวศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี และอื่นๆ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60.0 นับถือศาสนาพุทธ รองลงไปที่นับถือศาสนาอิสลาม

1.2 ข้อมูลด้านครอบครัว

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลการพักอาศัย

ข้อมูลการพักอาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. บิคมารดา	29	72.5
2. บิดา	1	2.5
3. มารดา	3	7.5
4. พี่/น้อง	1	2.5
5. ญาติ	3	7.5
6. เพื่อน	2	5.0
7. อื่นๆ	1	2.5

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 72.5 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาพักอาศัยอยู่กับ มารดา และ ญาติ (ร้อยละ 7.5 เท่ากัน)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลสภาพครอบครัว

ข้อมูลสภาพครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. บิดา-มารดา อยู่ร่วมกัน	35	87.5
2. บิดาหรือมารดาแต่งงานใหม่	1	2.5
3. แยกกันอยู่เพราะหน้าที่การงาน	1	2.5
4. บิดาถึงแก่กรรม	1	2.5
5. มารดาถึงแก่กรรม	2	5.0

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพครอบครัวที่บิดา-มารดา อยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัว

ข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รักใคร่ เอาใจใส่ ช่วยเหลือกันดี อยู่พร้อมหน้ากัน	18	45.0
2. ขัดแย้งกันบ้างบางครั้ง แต่ก็ยังรักกันดี พ่อแม่/ผู้ปกครองเอาใจใส่กับลูก ๆ บ้าง	16	40.0
3. พ่อแม่/ผู้ปกครองทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ	2	5.0
4. พ่อแม่/ผู้ปกครอง มุ่งทำมาหากิน ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก ๆ หรือให้ครอบครัว	1	2.5
5. พ่อแม่/ผู้ปกครอง เข้มงวดกับลูก ๆ ในทุกเรื่อง	1	2.5
6. อื่นๆ	2	5.0

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในครอบครัว ลักษณะรักใคร่ เอาใจใส่ ช่วยเหลือกันดี อยู่พร้อมหน้ากัน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองมาคือ ความสัมพันธ์ในลักษณะขัดแย้งกันบ้างบางครั้ง แต่ก็ยังรักกันดี พ่อแม่/ผู้ปกครองเอาใจใส่กับลูก ๆ บ้าง คิดเป็นร้อยละ 40.0

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของบิดา-มารดา

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บิดา		
1.รับจ้าง	13	32.5
2.ค้าขาย	5	12.5
3.รับราชการ	4	10.0
4.ทำนา ทำไร่ ทำสวน	2	5.0
5.พ่อบ้าน	1	2.5
6.อื่นๆ	15	37.5
มารดา		
1.รับจ้าง	11	27.5
2.ค้าขาย	5	12.5
3.รับราชการ	6	15.0
4.ทำนา ทำไร่ ทำสวน	2	5.0
5.แม่บ้าน	12	30.0
6.อื่นๆ	4	10.0

จากตารางที่ 5 พบว่า อาชีพ 3 อันดับแรกของบิดาของกลุ่มตัวอย่าง คือ รับจ้าง ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ ได้แก่ นักรูทกิง รัฐวิสาหกิจ ขายอะไหล่รถยนต์ รับเหมาก่อสร้าง ครูสอนศาสนา พนักงานส่งเอกสาร พนักงานรัฐวิสาหกิจ รูทกิงบ้านเช่า และพบว่า อาชีพ 3 อันดับแรกของมารดาของกลุ่มตัวอย่าง คือ แม่บ้าน รับจ้าง และรับราชการ ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้เวลาว่างโดยเรียงลำดับ 3 ลำดับของกิจกรรม และค่าเฉลี่ยรวมจากการเลือกของกลุ่มตัวอย่าง

กิจกรรม	จำนวน (คน)				คะแนนเฉลี่ย	อันดับที่
	ไม่เลือก 0 คะแนน	อันดับ 1 3 คะแนน	อันดับ 2 2 คะแนน	อันดับ 3 1 คะแนน		
1.อ่านหนังสือ	23	12	3	2	1.10	1
2.ดูโทรทัศน์	23	8	8	1	1.02	2
3.ฟังวิทยุ	30	6	2	2	0.60	4
4.เล่นกีฬา	32	2	4	2	0.40	6
5.เล่นดนตรี	38	0	1	1	0.08	10
6.ออกไปเที่ยว นอกบ้าน	28	0	4	8	0.40	6
7.พักผ่อนอยู่กับ บ้าน	26	2	6	6	0.60	4
8.ช่วยที่บ้าน ทำงาน	26	4	7	3	0.72	3
9.หารายได้พิเศษ	35	2	1	2	0.25	8
10.อยู่กับเพื่อนฝูง	35	0	0	5	0.13	9
11.เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ ต่างๆ	28	1	3	8	0.43	5
12.อื่นๆ	36	3	1	0	0.27	7

จากตารางที่ 6 พบว่า 3 อันดับแรกของกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำในเวลาว่าง คือ 1.อ่านหนังสือ 2. ดูโทรทัศน์ และ 3.ช่วยที่บ้านทำงาน ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนิยมนำน้อยที่สุด คือ การเล่นดนตรี

3. ความรู้เรื่อง “สิทธิเด็ก” ก่อนการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก (Pre-Test)

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เรื่อง“สิทธิเด็ก”

ความรู้	จำนวนคนที่ตอบถูก	ค่าเฉลี่ย
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะมีชื่อและสัญชาติ	18	0.45
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะมีชื่อและสัญชาติ	3	0.08
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะมีครอบครัว	10	0.25
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะมีครอบครัว	10	0.25
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการดูแลทางสุขภาพและโภชนาการ	27	0.68
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการดูแลทางสุขภาพและโภชนาการ	24	0.60
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการศึกษา	29	0.73
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการศึกษา	18	0.45
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะพักผ่อน เล่น และทำกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรม	16	0.40
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะพักผ่อน เล่น และทำกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรม	24	0.60
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการกระทำทารุณ การเอาเปรียบและการเลือกปฏิบัติ	35	0.87
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการกระทำทารุณ การเอาเปรียบและการเลือกปฏิบัติ	28	0.70
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและทัศนคติของตน	32	0.80
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและทัศนคติของตน	26	0.65
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับข่าวสารข้อมูลที่เหมาะสม	31	0.77

ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะพักผ่อน เล่น และ ทำกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรม	20	0.50
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการดูแล และความช่วยเหลือเป็นพิเศษ	34	0.85
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการศึกษา	22	0.55
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับความคุ้ม ครองและความเป็นส่วนตัว	16	0.40
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับความคุ้ม ครองและความเป็นส่วนตัว	19	0.48
เฉลี่ย		11.05 คะแนน ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก ก่อนการถ่ายทอดความรู้เรื่อง
สิทธิเด็ก โดยเฉลี่ย 11.05 คะแนน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กในระดับปานกลาง

4. ความรู้เรื่อง “สิทธิเด็ก” หลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก (Post-Test)

ตารางที่ 8 จำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เรื่อง“สิทธิเด็ก”

ความรู้	จำนวนคนที่ตอบถูก	ค่าเฉลี่ย
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการดูแลทางสุขภาพและโภชนาการ	37	0.92
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะพักผ่อน เล่น และทำกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรม	38	0.95
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการศึกษา	37	0.92
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการดูแลทางสุขภาพและโภชนาการ	37	0.92
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองและความเป็นส่วนตัว	34	0.88
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะมีชื่อและสัญชาติ	32	0.80
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการกระทำทารุณ การเอาเปรียบและการเลือกปฏิบัติ	36	0.90
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะมีชื่อและสัญชาติ	34	0.85
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการดูแลและความช่วยเหลือเป็นพิเศษ	40	1.00
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและทัศนคติของตน	39	0.97
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับข่าวสารข้อมูลที่เหมาะสม	35	0.87
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองและความเป็นส่วนตัว	33	0.83
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะพักผ่อน เล่น และทำกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรม	36	0.90

ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการกระทำทารุณ การเอาเปรียบและการเลือกปฏิบัติ	36	0.90
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและทัศนคติของตน	38	0.95
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะมีครอบครัว	24	0.60
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับข่าวสารข้อมูลที่เหมาะสม	34	0.85
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการศึกษา	36	0.90
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการศึกษา	35	0.87
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะมีครอบครัว	27	0.68
เฉลี่ย		17.47 คะแนน ระดับสูง

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก หลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก โดยเฉลี่ย 17.47 คะแนน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กในระดับสูง

5. ทศนคติต่อเรื่องสิทธิเด็ก ก่อนการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก (Pre-Test)

ตารางที่ 9 จำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทศนคติต่อสิทธิเด็ก

ทศนคติ	$\bar{X}$	ความหมาย
1. สิทธิเด็กเป็นเรื่องที่ควรสนับสนุนให้ทุกส่วนในสังคมเห็นความสำคัญ	4.45	เชิงบวก
2. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กคือความรับผิดชอบไปจากพ่อแม่และมอบอำนาจให้รัฐบาลมากขึ้น	3.10	เป็นกลาง
3. สิทธิในการได้รับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิของเด็กทุกคน มิใช่อภิสิทธิของเด็กเพียงบางกลุ่ม	4.15	เชิงบวก
4. เด็กทุกคนควรมีความตระหนักรู้ถึงสิทธิของคนและของผู้อื่น	4.33	เชิงบวก
5. เด็กมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นในหลายๆเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก	4.38	เชิงบวก
6. เด็กมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากการกระทำทารุณ การเอาเปรียบและการเลือกปฏิบัติ	4.47	เชิงบวก
7. เด็กมีสิทธิที่จะได้รับข่าวสารข้อมูลที่เหมาะสม	4.50	เชิงบวก
8. เด็กๆเขารู้สึกเกินกว่าที่จะเข้าใจประเด็นด้านสิทธิต่างๆ ที่กล่าวถึงในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	3.20	เป็นกลาง
9. สังคมส่วนใหญ่ยังขาดโครงสร้างทางกฎหมายและสังคมที่จะปกป้องและคุ้มครองเด็ก	3.68	เชิงบวก

10. เด็กยังไม่มีสิทธิในการออกเสียงหรืออิทธิพลทางการเมือง และมีอำนาจทางเศรษฐกิจน้อย ความคิดเห็นของเด็กจึงไม่สมควรได้รับการยอมรับ	3.20	เป็นกลาง
11. เด็กมีโอกาสดูการทำร้ายได้ง่าย	4.00	เชิงบวก
12. การพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมมีความสำคัญต่ออนาคตของสังคม	4.50	เชิงบวก
13. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กลดอำนาจหน้าที่และระเบียบวินัยของโรงเรียน ทำให้เด็กไม่เกรงกลัวระเบียบวินัยของโรงเรียน	2.93	เป็นกลาง
14. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอาจส่งเสริมให้เด็กมีอำนาจเหนือผู้ใหญ่	2.55	เป็นกลาง
เฉลี่ย	3.81	เชิงบวก

จากตารางที่ 9 พบว่าก่อนการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวก (3.81) ต่อสิทธิเด็ก

6. ทักษะคิดต่อสิทธิเด็กหลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก (Post-Test)

ตารางที่ 10 จำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทักษะคิดต่อสิทธิเด็ก

ทักษะคิด	$\bar{x}$	ความหมาย
1. การพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมมีความสำคัญต่ออนาคตของสังคม	4.73	เชิงบวกมาก
2. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอาจส่งเสริมให้เด็กมีอำนาจเหนือผู้ใหญ่	2.43	เชิงลบ
3. เด็กมีโอกาสดูกร้ายได้ง่าย	4.15	เชิงบวก
4. เด็กยังไม่มีสิทธิในการออกเสียงหรืออิทธิพลทางการเมือง และมีอำนาจทางเศรษฐกิจน้อย ความคิดเห็นของเด็กจึงไม่สมควรได้รับการยอมรับ	2.60	เป็นกลาง
5. สังคมส่วนใหญ่ยังขาดโครงสร้างทางกฎหมายและสังคมที่จะปกป้องและคุ้มครองเด็ก	4.05	เชิงบวก
6. เด็กมีสิทธิที่จะได้รับข่าวสารข้อมูลที่เหมาะสม	4.73	เชิงบวกมาก
7. สิทธิเด็กเป็นเรื่องที่ควรสนับสนุนให้ทุกส่วนในสังคมเห็นความสำคัญ	4.60	เชิงบวกมาก
8. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กดึงความรับผิดชอบไปจากพ่อแม่และมอบอำนาจให้รัฐบาลมากขึ้น	2.65	เป็นกลาง
9. เด็กมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นในทุกๆเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก	4.28	เชิงบวก
10. เด็กทุกคนควรมีความตระหนักรับรู้ถึงสิทธิของตนและของผู้อื่น	4.55	เชิงบวกมาก

11.สิทธิในการได้รับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิของเด็กทุกคน มิใช่อภิสิทธิ์ของเด็กเพียงบางกลุ่ม	4.53	เชิงบวกมาก
12. เด็กมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากการกระทำทารุณ การเอาเปรียบและการเลือกปฏิบัติ	4.58	เชิงบวกมาก
13.เด็ก ๆ เขาว่าวัยเกินกว่าที่จะเข้าใจประเด็นด้านสิทธิต่างๆที่กล่าวถึงในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	2.88	เป็นกลาง
14.อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กลดอำนาจหน้าที่และระเบียบวินัยของโรงเรียน ทำให้เด็กไม่เกรงกลัวระเบียบวินัยของโรงเรียน	2.58	เป็นกลาง
เฉลี่ย	3.80	เชิงบวก

จากตารางที่ 10 พบว่าหลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวก (3.80) สิทธิเด็ก โดยภายหลังจากการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กนั้น มีการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ย

7. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ “สิทธิเด็ก”

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ

ความบ่อยครั้ง	ประเภทของสื่อ			
	โทรทัศน์	วิทยุ	หนังสือพิมพ์	นิตยสาร
บ่อยที่สุด	17(42.5)	5(12.5)	8(20.0)	4(10.0)
บ่อย	8(20.0)	10(25.0)	13(32.5)	6(15.0)
พอสมควร	7(17.5)	13(32.5)	11(27.5)	11(27.5)
นานๆ ครั้ง	8(20.0)	12(30.0)	8(20.0)	18(45.0)
ไม่เคย	0(0.0)	0(0.0)	0(0.0)	1(2.5)
ค่าเฉลี่ย	3.85	3.20	3.53	2.85
ระดับการเปิดรับ ข่าวสาร	สูง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 พบว่า การเปิดรับข่าวสารจาก โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ มีความบ่อยครั้งอยู่ในระดับสูง ส่วนวิทยุและนิตยสารมีการเปิดรับในระดับปานกลาง โดยพบว่าสื่อที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กบ่อยครั้งที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.85) รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และ นิตยสาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.53 , 3.20 และ 2.85 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา

ความบ่อยครั้ง	ประเภทของสื่อ					
	แผ่นพับ / ใบปลิว	โปสเตอร์	คัทเอ้าท์	อินเตอร์เน็ต	นิทรรศการ	อบรม / สัมมนา
บ่อยที่สุด	3(7.5)	3(7.5)	5(12.5)	5(12.5)	5(12.5)	3(7.5)
บ่อย	6(15.0)	5(12.5)	6(15.0)	4(10.0)	3(7.5)	2(5.0)
พอสมควร	14(35.0)	16(40.0)	13(32.5)	12(30.0)	11(27.5)	9(22.5)
นานๆ ครั้ง	13(32.5)	13(32.5)	14(35.0)	16(40.0)	15(37.5)	17(42.5)
ไม่เคย	4(10.0)	3(7.5)	2(5.0)	3(7.5)	6(15.0)	9(22.5)
ค่าเฉลี่ย	2.78	2.80	2.95	2.80	2.65	2.33
ระดับการเปิดรับข่าวสาร	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ

จากตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อแผ่นพับ/ใบปลิว โปสเตอร์ คัทเอ้าท์ อินเตอร์เน็ต และ นิทรรศการ ในระดับปานกลาง ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากการอบรม/สัมมนา อยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่าสื่อที่เยาวชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กบ่อยครั้งที่สุด ได้แก่ คัทเอ้าท์ (ค่าเฉลี่ย 2.95)

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อบุคคล

ความบ่อยครั้ง	ประเภทของสื่อบุคคล							
	บิดามารดา	ญาติพี่น้อง	เพื่อน	แฟน/คนรัก	ครู/อาจารย์	เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	พระสงฆ์	คนรู้จัก
บ่อยที่สุด	9(22.5)	4(10.0)	7(17.5)	4(10.0)	10(25.0)	4(10.0)	0(0.0)	24(60.0)
บ่อย	7(17.5)	8(20.0)	11(27.5)	5(12.5)	13(32.5)	5(12.5)	3(7.5)	3(7.5)
พอสมควร	16(40.0)	17(42.5)	14(35.0)	7(17.5)	9(22.5)	7(17.5)	6(15.0)	3(7.5)
นานๆ ครั้ง	4(10.0)	8(20.0)	3(7.5)	9(22.5)	8(20.0)	14(35.0)	6(15.0)	1(2.5)
ไม่เคย	4(10.0)	3(7.5)	5(12.5)	15(37.5)	0(0.0)	10(25.0)	25(62.5)	0(0.0)
ค่าเฉลี่ย	3.33	3.05	3.30	2.35	3.63	2.48	1.68	3.62
ระดับการเปิดรับข่าวสาร	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง

จากตารางที่ 13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยครูและคนรู้จักอยู่ในระดับสูง การเปิดรับข่าวสารจาก บิดามารดา ญาติพี่น้อง และเพื่อน อยู่ในระดับ ปานกลาง และการเปิดรับข่าวสารจาก แฟน/คนรัก เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และพระสงฆ์ อยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่าสื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กบ่อยครั้งที่สุด ได้แก่ ครูอาจารย์ (ค่าเฉลี่ย 3.63) รองลงมาคือ คนรู้จัก บิดามารดา และ เพื่อน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.62 , 3.33 และ 3.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อต่างๆ

ระดับการรับรู้	ประเภทของสื่อ									
	โทรทัศน์	วิทยุ	หนังสือพิมพ์	นิตยสาร	แผ่นพับ / ใบปลิว	โปสเตอร์	หนังสือคู่มือ เกี่ยวกับเด็ก	กัทเฮ้าท์	นิทรรศการ	การจัดอบรม หรือเข้าค่าย
มากที่สุด	13(32.5)	4(10.0)	5(12.5)	2(5.0)	1(2.5)	1(2.5)	3(7.5)	1(2.5)	2(5.0)	4(10.0)
มาก	14(35.0)	11(27.5)	14(35.0)	4(10.0)	4(10.0)	3(7.5)	7(17.5)	2(5.0)	8(20.0)	13(32.5)
ปานกลาง	9(22.5)	18(45.0)	14(35.0)	14(35.0)	12(30.0)	14(35.0)	9(22.5)	13(32.5)	7(17.5)	8(20.0)
น้อย	3(7.5)	6(15.0)	5(12.5)	14(35.0)	18(45.0)	18(45.0)	18(45.0)	16(40.0)	14(35.0)	13(32.5)
น้อยที่สุด	1(2.5)	1(2.5)	2(5.0)	6(15.0)	5(12.5)	4(10.0)	3(7.5)	8(20.0)	9(22.5)	10(25.0)
ค่าเฉลี่ย	3.87	3.28	3.37	2.55	2.45	2.48	2.72	2.30	2.50	2.50
ระดับการเปิดรับ ข่าวสาร	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ตารางที่ 14 (ต่อ) แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อต่างๆ

ระดับการรับรู้	ประเภทของสื่อ								
	อินเทอร์เน็ต	บิดามารดา	ญาติพี่น้อง	เพื่อน	แฟน/คนรัก	ครู/อาจารย์	เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	พระสงฆ์	อื่นๆ
มากที่สุด	4(10.0)	11(27.5)	10(25.0)	4(10.0)	0(0.0)	7(17.5)	3(7.5)	0(0.0)	1(2.5)
มาก	5(12.5)	10(25.0)	7(17.5)	7(17.5)	8(20.0)	11(27.5)	1(2.5)	2(5.0)	0(0.0)
ปานกลาง	11(27.5)	11(27.5)	14(35.0)	19(47.5)	6(15.0)	13(32.5)	12(30.0)	6(15.0)	33(82.5)
น้อย	11(27.5)	4(10.0)	5(12.5)	8(20.0)	9(22.5)	8(20.0)	14(35.0)	7(17.5)	1(2.5)
น้อยที่สุด	12(30.0)	4(10.0)	4(10.0)	2(5.0)	17(42.5)	1(2.5)	10(25.0)	25(62.5)	5(12.5)
ค่าเฉลี่ย	2.38	3.50	3.35	3.08	2.12	3.38	2.32	1.63	2.78
ระดับการเปิดรับข่าวสาร	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อโทรทัศน์ ในระดับสูง (3.87) ทั้งนี้การรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก จาก วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือคู่มือเกี่ยวกับเด็ก บิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน ครู/อาจารย์ อยู่ในระดับปานกลาง และการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กจาก แผ่นพับ/ใบปลิว ไปสเตอร์ คัทเอาท์ นิทรรศการ การจัดอบรมหรือเข้าค่าย อินเทอร์เน็ต แฟน/คนรัก เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และพระสงฆ์

อยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กผ่านสื่อมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.87) รองลงมาคือ บิดามารดา และ ครู/อาจารย์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.50 และ 3.38 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

สมมติฐานข้อที่ 1

ภายหลังได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก เยาวชนมีความรู้เรื่องสิทธิเด็กเพิ่มขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 2

ภายหลังได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก เยาวชนมีทัศนคติต่อสิทธิเด็กดีขึ้น

สำหรับผลของการทดสอบความแตกต่างของความรู้ และ ทัศนคติ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับเพื่อทดสอบสมมติฐานดังนี้

ตารางที่ 15 สรุปผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิทธิเด็ก เปรียบเทียบก่อนและหลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก

ความรู้	$\bar{X}$	S.D.	t-value	Sig.
ก่อนการเปิดรับสื่อแผ่นภาพ	11.05	3.47	-9.32	0.000
หลังการเปิดรับสื่อแผ่นภาพ	17.47	2.27		

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กเพิ่มขึ้นแตกต่างจากก่อนการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน โดยภายหลังจากการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก ความรู้ เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 11.05 เป็น 17.47

ตารางที่ 16 สรุปผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติต่อสิทธิเด็ก เปรียบเทียบก่อนและหลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก

ทัศนคติ	$\bar{X}$	S.D.	t-value	Sig.
ก่อนการเปิดรับสื่อแผ่นภาพ	3.81	0.32	0.13	0.900
หลังการเปิดรับสื่อแผ่นภาพ	3.80	0.31		

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก มีทัศนคติต่อสิทธิเด็กที่ไม่แตกต่างจากก่อนการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตอนที่ 3 การเสนอข้อมูลที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนา (focus group interviews)

การจัดกลุ่มสนทนา (focus group interviews) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อการให้ความรู้เรื่องสิทธิเด็กแก่เยาวชน โดยผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเยาวชนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน โดยมีประเด็นคำถามสำหรับการสนทนาดังนี้

- ท่านได้รับอะไรบ้างจากการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์ และกิจกรรมโดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็ก
- หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์ และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กแล้ว ท่านคิดว่าตนเองมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็กเพียงใด และเพราะเหตุผลใด
- หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็กแล้ว ถ้ามีเพื่อนหรือคนรอบข้างสงสัยเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็ก ท่านสามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็กแล้ว ท่านรู้สึกเห็นด้วยกับความจำเป็นที่จะต้องทำให้เด็กมีความตระหนักรับรู้ถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ท่านชอบเกมส์ และกิจกรรมโดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็กหรือไม่ อย่างไร

- ถ้าจะให้ความรู้เรื่องอื่นต่อไปในภายหน้า เช่น เรื่องสิทธิมนุษยชน โดยทำเป็นเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพอีก ท่านจะมาร่วมกิจกรรมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็ก

ผลการจัดกลุ่มสนทนาและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยตามประเด็นคำถามที่วางไว้ และผู้วิจัยจะมีการยกคำพูดของเยาวชนผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มโดยใช้ชื่อ และกลุ่มในการอ้างอิงเพื่อเป็นตัวอย่างประกอบการนำเสนอผลการวิจัยให้มีความชัดเจนขึ้น ดังมีรายละเอียด ดังนี้

“ท่านได้รับอะไรบ้างจากการรับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ผ่านเกมส์และกิจกรรมโดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็ก”

ผลจากการจัดสนทนากลุ่มพบว่า หลังจากเข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก เยาวชนได้รับสิ่งต่างๆดังต่อไปนี้คือ

* ได้รับความรู้

เยาวชนที่เข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กบางคนมีความรู้เรื่องสิทธิเด็กมาแล้วบ้าง บางคนไม่เคยรู้เรื่องสิทธิเด็กมาก่อน ภายหลังจากเข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กแล้วนั้น พบว่าเยาวชนได้รับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมากขึ้น ชัดเจน ละเอียด จากการฟังวิทยากรบรรยาย และจากการที่มีรูปภาพประกอบ ดังตัวอย่างเช่น

อุดมศักดิ์ : “ที่เห็นชัดๆจากการมาอบรมวันนี้คือ ได้รับความรู้ ในเบื้องต้นอาจารย์จะสอนในเรื่องของหลักการ โดยส่วนตัวแล้วตอนแรกไม่ค่อยมีความรู้เรื่องสิทธิเด็ก แต่พอได้มาเรียนรู้ทำให้รู้ว่ามีประเด็นที่ค่อนข้างจะกว้าง และมีอะไร ๆ ที่น่าสนใจมากทีเดียว การที่เราได้มารวมตัวกันในวันนี้ คิดว่ามันเป็นสิ่งที่ดี ทำให้เรารู้ว่าสิทธิเด็กมีอะไรบ้าง และสิ่งใดบ้างที่เราควรจะช่วยเหลือเด็ก ในส่วนที่เรากำลังจะช่วยเหลือได้ และทำให้เรารู้ว่ายังมีองค์กรอีกองค์กรหนึ่งที่ยังคอยสนับสนุน และช่วยเหลือเด็กอยู่” (อุดมศักดิ์ กลุ่มที่ 2)

อนุชา : “ผมได้รับความรู้มากขึ้น เมื่อก่อนผมก็เคยรู้มาแล้วบ้าง มาอบรมวันนี้ทำให้รู้สึกขึ้น

อาจารย์ได้อธิบายอย่างชัดเจน มีความละเอียด” (อนุชา กลุ่มที่ 1)

อำนาจ : “จากการที่ผมได้มารับการอบรมในวันนี้ ทำให้ได้รับความรู้เรื่องสิทธิเด็กมากขึ้นทีเดียว จากที่ไม่เคยรู้อีก่อนเลย เคยแต่ได้ยินชื่อเท่านั้น อาจารย์ได้อธิบายให้ฟังอย่างละเอียดรวมทั้งมีรูปอธิบายได้ชัดเจนขึ้น” (อำนาจ กลุ่มที่ 2)

กษิตศ : “ผมได้รับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก เพราะว่าเราเป็นเยาวชน เราสมควรที่จะรู้เกี่ยวกับสิทธิของเรา เมื่อก่อนไม่ค่อยรู้ว่าสิทธิเด็กมันมีอะไรบ้าง มาอบรมถึงได้เข้าใจ” (กษิตศ กลุ่มที่ 3)

นริศรา : “หนึ่งได้รับความรู้เรื่องสิทธิเด็กเพิ่มขึ้นจากที่เคยได้รู้มาบ้างแล้ว”
(นริศรา กลุ่มที่ 4)

* ได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

เยาวชนที่เข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กกล่าวว่าได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการเล่นเกมและกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

สมหมาย : “จากที่ได้มาอบรมวันนี้ นอกจากผมได้ความรู้แล้ว ยังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินได้หัวเราะเฮฮากับทุก ๆ คนด้วย” (สมหมาย กลุ่มที่ 1)

ชลดา : “วันนี้ได้รับความสนุกสนานมากค่ะ ทุกคนมีการแสดงออกที่ตลก ๆ เป็นการคลายเครียด” (ชลดา กลุ่มที่ 3)

รวีวรรณ “สนุกสนานกับเกมส์ที่วิทยากรนำมาให้พวกเราได้ร่วมเล่นค่ะ ชอบมาก มีการแข่งขันกันเป็นกลุ่ม ทำให้สนุก และไม่เครียดกับเนื้อหา” (รวีวรรณ กลุ่มที่ 3)

* ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ

เยาวชนที่เข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กบางคนกล่าวว่ากล่าวได้ว่าได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ จากการมาอบรมครั้งนี้

นริศรา : “อืมสำหรับหนึ่งนะคะนอกจากจะได้รับความรู้เรื่องสิทธิเด็กแล้ว คิดว่าเรายังได้ประสบการณ์ใหม่ๆเพิ่มขึ้นอีกด้วย”(นริศรา กลุ่มที่ 4)

วิชัย : “ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆครับ” (วิชัย กลุ่มที่ 4)

* ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

เยาวชนที่เข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กบางคนกล่าวว่าสิ่งที่ได้จากการมาอบรมครั้งนี้ นอกเหนือไปจาก ความรู้ ความสนุกสนาน และประสบการณ์ใหม่ๆ แล้วนั้น ยังได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอีกด้วย ซึ่งทำให้เยาวชนเหล่านี้รู้สึกว่าคุณได้มีส่วนร่วมมากขึ้น ได้แลกเปลี่ยนทัศนะซึ่งกันและกัน

วรรณภา : “ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆที่วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามค่ะ ” (วรรณภา กลุ่มที่ 1)

สุภาภรณ์ : “ความคิดว่าวันนี้ที่มาอบรม พวกเราได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เป็นการแลกเปลี่ยนกันค่ะ ”(สุภาภรณ์ กลุ่มที่ 3)

วิชัย : “ได้แสดงความคิดเห็นของเราเองเพื่อให้คนอื่น ได้รู้ว่าเราคิดอย่างไร รู้สึกมีส่วนร่วมมากขึ้น” (วิชัย กลุ่มที่ 4)

“หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กแล้ว ท่านคิดว่าตนเองมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็กเพียงใด และเพราะเหตุผลใด”

ผลจากการจัดสนทนากลุ่ม พบว่า หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรมโดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กแล้วนั้น เยาวชนส่วนใหญ่ตอบว่า สามารถเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กเพิ่มขึ้นมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

* บางเรื่องไม่เคยรู้มาก่อนเลย หลังจากเข้ารับการอบรมทำให้รู้และเข้าใจมากขึ้น

เยาวชนบางคนกล่าวว่า ไม่เคยรู้ หรือเข้าใจบางประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็กมาก่อน การมาเข้ารับการอบรมในวันนี้ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวเหล่านั้น

ชลดา : “คือว่าตอนแรกไม่เคยรู้ว่าสิทธิเด็ก ในการคุ้มครองตั้งแต่แรกเกิดมา มีสิทธิในการมีชีวิตรอด มีสิทธิที่จะทำอะไร ก็ทำให้ได้รู้มากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากด้วย”
(ชลดา กลุ่มที่ 3)

ประวิตร : “ผมได้รู้วันนี้ว่าสิทธิเด็ก คืออะไร เด็กควรจะได้รับสิทธิอะไรบ้าง และมีความเข้าใจในตัวสื่อชัดเจนมันเหมือนเป็นการผ่านความคิดถึง 2 ครั้ง ตอนแรกคิดว่าอย่างนี้ รู้สึกว่าชัดเจน” (ประวิตร กลุ่มที่ 4)

สมหมาย : “ผมไม่เคยรู้ว่าสิทธิเด็กแบ่งออกเป็นประเภทๆ ตอนแรกคิดว่าสิทธิเด็กเป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่เด็กถูกทำร้าย ทารุณ ละเมิดทางเพศเท่านั้น จากที่ได้มาอบรมวันนี้ทำให้ผมรู้มากขึ้นว่าจริงๆ แล้วมันมีกี่ประเภท อะไรบ้าง” (สมหมาย กลุ่มที่ 1)

* บางเรื่องเคยรู้มาแล้วบ้าง หลังจากเข้ารับการอบรมแล้วทำให้เข้าใจชัดเจนขึ้นมาก

เยาวชนบางคนเคยรู้เรื่องสิทธิเด็กมาบ้างอย่างกว้างๆ ไม่ชัดเจนเจาะลึก การมาอบรมวันนี้ทำให้ได้รู้มากขึ้น ละเอียดขึ้น

วรรณวิษา : “ฉันมีความเข้าใจว่าเราได้รู้สิทธิอะไรบ้างที่เด็กพึงจะได้ มันเป็นเรื่องที่เคยเข้าใจมาแล้วบ้าง แล้วเข้าใจเพิ่มขึ้นจากวันนี้ ซึ่งบางคนไม่รู้มาก่อนเลย และมาเข้าใจได้ดีหลังจากได้รับการถ่ายทอดจากแผ่นภาพที่อาจารย์นำมาให้ดู” (วรรณวิษา กลุ่มที่ 1)

อุคมศักดิ์, อำนวย, มนต์ชัย : “ได้เข้าใจบางเรื่องที่ไม่ทราบมาก่อนกว่าเดิม ทำกิจกรรม ฟังคำบรรยายจากอาจารย์วิทยากร แล้วดูแผ่นภาพประกอบทำให้ได้ทราบถึงสิทธิของเด็ก ได้ทราบการดำเนินชีวิตว่าถึงไหนเราควรได้ อันไหนทำไม่ได้ในระดับนี้ อันไหนที่เด็กบางคน เช่นเด็กกำพร้าเราจะช่วยเหลือ มันมีช่องทางในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ซึ่งกันและกันได้การใช้สิทธิเด็ก ทำให้มีความเข้าใจเพิ่ม ได้รู้ว่าสิทธิเด็กเป็นยังไง มีอะไรบ้าง และได้เข้าใจมากขึ้น เกี่ยวกับระยะเวลาในการวางรูปแบบ ที่อาจารย์ได้กล่าวเอาไว้ว่ามันไม่ใช่เริ่มแค่ปีสองปี แต่เค้าทำมาเป็น 10 ปีแล้ว และก็ 190 กว่าประเทศที่ร่วมมือกัน ที่จะทำงานตรงนี้ คุ้มครองเด็กครั้งนี้ และอย่างน้อยที่นำเสนอ ให้เด็กได้รู้ว่า เด็กรู้จักตัวเองแค่ไหน และผู้ใหญ่รู้จักสิทธิของเด็กแค่ไหน ช่วยเหลือเด็กได้มาก น้อยแค่ไหน และเด็กจะให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่ได้มาก น้อยแค่ไหน ที่อาจารย์บรรยายในวันนี้แล้วได้ดูภาพเข้า

ใจมากขึ้น มันสอดคล้องกัน มันเสริมซึ่งกันและกัน มันเสริมให้เราเห็นภาพและทางด้านการฟัง อาจารย์พูด ได้ชัดเจน และอธิบายได้ละเอียด ทำให้เราฟังได้เข้าใจมากขึ้น อาจารย์นำเสนอค่อนข้างที่ จะไม่เจาะลึก ทำให้เราเรียนรู้หลากหลาย เพราะว่าอาจารย์ให้เราค่อย ๆ เรียนรู้” (อุดมศักดิ์, อำนวย, มนต์ชัย กลุ่มที่ 2)

*วิทยากรบรรยายได้เข้าใจ

เขวชนกล่าวว่าสามารถรู้และเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กดีขึ้น จากการบรรยาย การยกตัวอย่างประกอบ และการตอบคำถาม ของวิทยากร เขวชนรู้สึกว่าการที่วิทยากรเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก โดยตรงนั้น ทำให้เขวชนได้รับความรู้ที่ละเอียดและชัดเจน มีความน่าเชื่อถือ

บรรพต : “ไม่เคยรู้มาก่อนเลย และมาเข้าใจได้ดีหลังจากได้รับการถ่ายทอด ที่เข้าใจดีนี้เอง จากสื่อแผ่นภาพมีความชัดเจน รวมทั้งวิทยากรอธิบายได้เข้าใจ หากไม่เข้าใจตรงจุดใด วิทยากร สามารถยกตัวอย่างและอธิบายให้เข้าใจได้ชัดเจน วิทยากรเขวารู้สึก รู้ละเอียดดูน่าเชื่อถือ ถามอะไร ไปก็ตอบได้ ยกตัวอย่างให้คิดตามได้” (บรรพต กลุ่มที่ 3)

สุรี : “เป็นเรื่องที่เคยเข้าใจมาแล้วบ้าง รู้แบบกว้างๆ ไม่ละเอียดนัก แต่พอ วิทยากรซึ่งเป็นผู้ที่ ทำงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก โดยตรงได้มาอบรมให้ ทำให้เข้าใจละเอียด ชัดเจนมากขึ้น” (สุรี กลุ่มที่ 4)

อำนวย: “รู้มากขึ้นเพราะ อาจารย์พูดได้ชัดเจน และอธิบายได้ละเอียด ทำให้เราฟังได้เข้าใจ มากขึ้น” (อำนวย กลุ่มที่ 2)

*เข้าใจมากขึ้นเมื่อมีการใช้สื่อแผ่นภาพประกอบการบรรยาย

เขวชนส่วนใหญ่ตอบว่าสามารถเข้าใจสิทธิเด็กประการต่าง ๆ มากขึ้นและชัดเจนขึ้น เมื่อ วิทยากรได้ใช้สื่อแผ่นภาพมาประกอบการบรรยาย ภาพประกอบในสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กทำให้เข้าใจในเรื่องสิทธิประการต่าง ๆ ของเด็ก มากกว่าการฟังวิทยากรบรรยายเพียงอย่างเดียว เพราะเป็น นามธรรม มองไม่เห็นภาพ รวมทั้งการได้เห็นภาพประกอบ ทำให้เกิดความสนใจ อยากรู้ว่าเนื้อหา สารคืออะไร

ศิวาดล : “ผมคิดว่าเมื่อตอนที่อาจารย์ได้อธิบายให้เราฟัง และได้เอาสื่อแผ่นภาพมาประกอบการ บรรยาย โชว์ภาพประกอบให้ดู จะทำให้เข้าใจเพิ่มมากขึ้นทีเดียว” (ศิวาดล กลุ่มที่ 1)

อำนวยการ : “ ตอนที่อาจารย์ได้นำเสนอในเรื่องของหลักการมันเป็นเรื่องของนามธรรมมากกว่า ประเด็นบางประเด็น เราไม่สามารถรู้ว่ามันเป็นอะไร หลังจากได้มาเรียนรู้ในเรื่องของแผ่นภาพตัวนี้ ทำให้เรามองว่ามันเป็นรูปธรรมค่อนข้างชัดเจนและสามารถมองเห็นได้ ว่ามันเป็นประเภทนี้ ๆ ลักษณะของแผ่นภาพมันอาจจะเหมือนเหตุการณ์ที่เราดูภาพที่ได้นำเสนอมาเป็นภาพของเด็กที่ป่วยอยู่ตามชนบท ซึ่งยังห่างไกลทางด้านของการพยาบาล ภาพนี้มันก็เข้าอยู่ในประเด็นที่ 1 สิทธิเด็กทั้ง 4 ประเภท” (อำนวยการ กลุ่มที่ 2)

บรรพต : “ เข้าใจมากยิ่งขึ้น เพราะมีภาพให้เห็น มีตัวอย่างให้ดู ทำให้เรารู้ว่าตรงนี้เป็นคือข้อไหน มันเกี่ยวข้องกับอะไร อยู่ในประเภทใด สื่อแผ่นภาพขอให้ ฟังเนื้อหาเข้าใจขึ้น” (บรรพต กลุ่มที่ 3)

ประพันธ์ : “เมื่อได้ฟังคำบรรยายก็เข้าใจดี และเข้าใจมากยิ่งขึ้น เมื่อได้ดูภาพ” (ประพันธ์ กลุ่มที่ 4)

มณีนุช : “สื่อแผ่นภาพที่อาจารย์ได้นำมาให้เรานั่น เมื่อเรารู้แล้วทำให้เรามองออกว่าภาพนั้นมันสื่ออะไรออกมา”(มณีนุช กลุ่มที่ 1)

สุรเชษฐ์ : “เข้าใจเรื่องสิทธิเด็กมากขึ้น เมื่อเห็นตัวสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กแล้วเกิดความสนใจว่าเนื้อหาสาระที่แฝงอยู่ในสื่อแผ่นภาพอันนี้ ภาพประกอบอันนี้ คืออะไร เมื่อรู้สึกสนใจ ก็เลยทำให้ออกมาฟังวิทยากรบรรยาย” (สุรเชษฐ์ กลุ่มที่ 4)

*บางภาพยังสื่อไม่ชัดเจน ตีความได้หลายอย่าง

เยาวชนบางคนกล่าวว่า ภาพประกอบในสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กบางภาพยังมีความไม่ชัดเจนว่าอยู่ในสิทธิประเภทใด ใน 4 ประเภท ต่อไปนี้

1. การมีชีวิต (Survival) หมายถึง เด็กมีสิทธิที่จะมีชีวิตรอด โดยผู้ใหญ่ต้องดูแลให้ความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
2. การพัฒนา (Development) หมายถึง การให้ในสิ่งที่เด็กต้องการ เพื่อที่จะพัฒนาความสามารถของตนถึงขีดสุด
3. การคุ้มครอง (Protection) หมายถึง เด็กมีสิทธิที่จะปลอดภัยจากการถูกกดขี่ข่มเหง การถูกรังแก การถูกทอดทิ้ง และการถูกเอาเปรียบทุกรูปแบบ

4. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การให้เด็กได้มีส่วนร่วมในชุมชน และประเทศของตนเอง

ภาพบางภาพสามารถตีความได้หลายอย่าง กลุ่มเครือข่าย ทำให้ไม่สามารถบ่งชี้ลงไปได้ชัดเจนว่าอยู่ในสิทธิประเภทใด

มณีบุษ : “มีบางภาพที่เราเองไม่ออกว่ามันสื่อออกมาอย่างไร มันยังคลุมเครือไม่ชัดเจนว่ามันสื่อไปทางไหนทำให้สามารถเข้าใจกำกวมไปได้หลายอย่าง” (มณีบุษ กลุ่มที่ 1)

อุดมศักดิ์ : “สำหรับผมนะครับ เมื่อเราดูรูป รูปบางรูปอาจจะดูยากนิดนึง รูปบางรูปอาจจะคลุมเครือ บางทีรูปมันอาจจะบอกได้ทั้ง 4 ประเภท บางภาพอาจจะดูยาก อาจจะเป็นลักษณะ มันตีให้ได้ 2 ทาง ตีได้หลายลักษณะ ในแต่ละข้อย่อย 4 ประเภท มันใกล้เคียงกันมากในแต่ละข้อย่อยที่เกิดขึ้น ภาพที่สื่อออกมาสามารถรวมเข้าได้ทั้ง 4 ข้อ แล้วแต่มุมมองว่ามันจะสื่อไปเด่น ๆ ทางด้านไหน แล้วแต่เราจะนำมาพิจารณาอีกที โดยรวมสามารถที่จะแยกได้ว่ามันจะสื่อไปทางไหน” (อุดมศักดิ์ กลุ่มที่ 2)

รวีวรรณ : “รูปบางรูปอาจจะดูยาก เพราะคลุมเครือ บางทีรูปมันอาจจะบอกได้ทั้ง 4 ประเภท มันซ้อนๆกันอยู่ในภาพเดียวกัน” (รวีวรรณ กลุ่มที่ 3)

สุรเชษฐ์ : บางภาพอาจจะดูยาก ตีความได้หลายลักษณะ ในแต่ละข้อย่อยทั้ง 4 ประเภท มันใกล้เคียงกันมาก บางภาพที่สื่อออกมาสามารถรวมเข้าได้ทั้ง 4 ข้อ จึงจำแนกได้ยากว่าเป็นประเภทใด (สุรเชษฐ์ กลุ่มที่ 4)

“หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็กแล้ว ถ้ามีเพื่อนหรือคนรอบข้างสงสัยเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็ก ท่านสามารถอธิบายให้เพื่อนหรือคนรอบข้างเข้าใจได้หรือไม่ เพราะเหตุใด”

ผลจากการจัดสนทนากลุ่ม พบว่า หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กแล้วนั้น เยาวชนส่วนใหญ่ตอบว่า หากเพื่อนหรือคนรอบข้างสงสัยเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็ก พวกเขาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมครั้งนี้ไปอธิบายให้เพื่อนหรือคนรอบข้างเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

*มั่นใจว่าอธิบายได้ เพราะตนเองมีความรู้เข้าใจเรื่องสิทธิเด็กดีขึ้น

เยาวชนกล่าวว่า หากเพื่อนหรือคนรอบข้างสงสัยเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็ก พวกเขาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมครั้งนี้ ไปอธิบายให้เพื่อนหรือคนรอบข้างเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กได้ เนื่องจากหลังเข้ารับการอบรม เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กดีขึ้น จึงเกิดความมั่นใจว่าสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปอธิบายให้คนรอบข้างฟังได้

วรรณวิษา : “อธิบายได้ มั่นใจว่าอธิบายได้เพราะรู้สึกว่าคุณเองเข้าใจมากขึ้นหลังจากมาร่วมอบรมในวันนี้” (วรรณวิษา กลุ่มที่ 1)

มยุรี : “มั่นใจว่าสามารถอธิบายได้ เพราะหลังสัมมนาเราได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นทีเดียว ทำให้เราสามารถอธิบายให้เพื่อนหรือคนอื่น ๆ ฟังได้” (มยุรี กลุ่มที่ 2)

นาริรัตน์ : “สามารถอธิบายให้เพื่อน ๆ น้อง ๆ ฟังได้ เหมือนที่มาอบรม ได้ความรู้จากครั้งนี้ สามารถไปบอกเพื่อน ๆ น้อง ๆ ได้ว่าเรามีสิทธิอะไรบ้างเป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกซึ่งยิ่งขึ้น เมื่อตัวเองมีความเข้าใจ ก็คิดว่าสามารถนำไปถ่ายทอดต่อได้ไม่ยาก” (นาริรัตน์ กลุ่มที่ 3)

ชური : “อธิบายได้แน่นอนค่ะ” (ชური กลุ่มที่ 4)

ศิวาดล : “ผมคิดว่าผมสามารถนำไปอธิบายต่อให้เพื่อนๆ ฟังได้ เพราะวันนี้จากการอบรมมาทั้งวัน ได้รู้เรื่องสิทธิเด็กเยอะมาก” (ศิวาดล กลุ่มที่ 1)

ชลดา : “สามารถอธิบายได้ เหมือนที่มาอบรม เมื่อได้ความรู้จากครั้งนี้ สามารถอธิบายได้ว่าเรามีสิทธิอะไรบ้าง” (ชลดา กลุ่มที่ 3)

*ใช้สื่อแผ่นภาพ หรือยกตัวอย่างประสบการณ์ประกอบการอธิบาย

เยาวชนบางคนกล่าวว่า หากเพื่อนหรือคนรอบข้างสงสัยเกี่ยวกับสิทธิเด็ก พวกเขาสามารถอธิบายได้ เพราะถ้าอธิบายด้วยคำพูดไม่ละเอียด หรือผู้ฟังไม่เข้าใจ ก็สามารถใช้สื่อแผ่นภาพเข้าไปช่วยในการอธิบายทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รวมทั้งจะใช้วิธีการยกตัวอย่างประสบการณ์ที่สอดคล้องกับภาพประกอบในสื่อแผ่นภาพให้เพื่อนหรือคนรอบข้างฟัง

วรรณวิษา : “ถ้าเราอธิบายด้วยคำพูดไปแล้วมันไม่ละเอียด และเพื่อนก็ไม่เข้าใจในสิ่งที่เราอธิบาย เราก็สามารถนำสื่อแผ่นภาพเข้าไปช่วยในการอธิบาย หรือไม่ก็ยกตัวอย่างประสบการณ์ให้เพื่อนดูทำให้เพื่อนหรือผู้ฟังได้เข้าใจชัดเจนมากขึ้น” (วรรณวิษา กลุ่มที่ 1)

มยุรี : “ถ้าเราอธิบายไปแล้ว เพื่อนหรือคนอื่น ๆ ไม่เข้าใจจริงๆ เราก็ใช้สื่อมาช่วยในการอธิบายและยกตัวอย่างในชีวิตประจำวัน เช่นเด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อะไรอย่างนี้ หรือเราสามารถนำประสบการณ์ที่ผ่านมาของเรามาอธิบายควบคู่ไปกับสื่อแผ่นภาพได้” (มยุรี กลุ่มที่ 2)

ชური : “ถ้าอธิบายแล้วเพื่อนไม่เข้าใจก็ยกตัวอย่างประกอบ หรือเล่าประสบการณ์พร้อมใช้สื่อแผ่นภาพเข้าไปช่วยประกอบการอธิบาย” (ชური กลุ่มที่ 4)

กัลยา : “อิม ก็ไม่แน่ใจเหมือนกันนะคะว่าจะสามารถอธิบายได้ละเอียดหรือดีแค่ไหนแต่คิดว่าถ้าได้สื่อตัวนี้เข้าไปช่วยในการอธิบาย ก็น่าจะช่วยให้เพื่อนเข้าใจมากขึ้น เพราะง่ายในการทำให้เห็นภาพ ซึ่งจะทำให้เข้าใจดีขึ้น” (กัลยา กลุ่มที่ 2)

วิชัย : “อธิบายได้ เพราะสามารถใช้สื่อแผ่นภาพเข้าไปช่วยประกอบการอธิบายโดยการยกตัวอย่างประกอบพร้อมเอาสื่อให้ เล่าประสบการณ์และ ใช้สื่อเข้าช่วย” (วิชัย กลุ่มที่ 4)

“หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็กแล้ว ท่านรู้สึกเห็นด้วยกับความจำเป็นที่จะต้องทำให้เด็กมีความตระหนักรับรู้ถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด”

ผลจากการจัดสนทนากลุ่ม พบว่า หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรมโดยใช้สื่อแผ่นภาพสิทธิเด็กแล้วนั้น ชาวชนตอบว่า เห็นด้วยกับความจำเป็นที่จะต้องทำให้เด็กมีความตระหนักรับรู้ถึงสิทธิของตนและของผู้อื่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

*ปกป้องตนเองได้

ชาวชนรู้สึกเห็นด้วยกับความจำเป็นที่จะต้องทำให้เด็กมีความตระหนักรับรู้ถึงสิทธิของตนและผู้อื่น เพื่อที่เด็กจะสามารถปกป้องตนเองจากการถูกทำร้าย ความรุนแรง และการถูกละเมิดในด้านต่างๆ ได้

วันวิสา: “เห็นด้วย เพราะเด็กจะได้รู้ว่าตัวเองมีสิทธิอะไรบ้าง และรู้ว่าควรปกป้องตัวเองอย่างไร” (วันวิสา กลุ่มที่ 1)

อนุชา: “อิม เห็นด้วย เพราะเด็กจะได้รู้ว่าตัวเองมีสิทธิอะไรบ้างในสังคม และรู้ว่าเราจะปกป้องตัวเองอย่างไร เพื่อให้ไม่มีใครมาทำร้ายเรา เพราะว่ามันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก ที่ว่าเด็กควรจะรู้ถึงสิทธิของตนเอง ซึ่งมันเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งพอ ๆ กับเรื่องยาเสพติดเลยทีเดียว” (อนุชา กลุ่มที่ 1)

อุดมศักดิ์: “ผมเห็นด้วย เพราะปัจจุบันเด็กถูกลิดรอนสิทธิของตนเอง ดังนั้น เด็กควรรับรู้สิทธิของตัวเองทำให้รู้ว่าสิทธิอะไรที่ควรจะมี และสิทธิที่จะป้องกันตนเอง ไม่ให้ใครมาทำร้าย” (อุดมศักดิ์ กลุ่มที่ 2)

มยุรี: “เห็นด้วยเพราะ จำเป็นสำหรับเด็กเด็กควรรู้สิทธิของตนเอง เมื่อมีใครมาทำร้าย เด็กจะได้ปกป้องตนเองได้” (มยุรีกลุ่มที่ 2)

*มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น

เยาวชนรู้สึกเห็นด้วยกับความจำเป็นที่จะต้องทำให้เด็กมีความตระหนักรับรู้ถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่น เพราะเด็กก็มีสิทธิเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิทธิในการแสดงความคิดเห็น ก็ไม่ควรเป็นสิ่งที่ถูกละเลย

พงศ์พรรณ: เห็นด้วย เด็กควรที่จะรู้สิทธิของคนเอาไวไว้ เพื่อประโยชน์ของตัวเองถ้าใครมาละเมิดสิทธิของเรา เราสามารถปกป้องตัวเราเองได้ว่าสิทธิของเรานะ สิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น เราเป็นเด็กแต่เราก็มีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นได้ ผู้ใหญ่ไม่ควรมองข้ามสิทธิตรงนี้ของเด็ก” (พงศ์พรรณ กลุ่มที่ 3)

วิชัย: ผมเห็นด้วย เพราะ เด็กควรรู้ว่าคนมีสิทธิอะไรบ้าง เด็กควรรู้ถึงสิทธิของตนเอง เด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของคน” (วิชัย กลุ่มที่ 4)

วนิดา: “เห็นด้วยเพราะเด็กจะได้มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น เพื่อการยอมรับของผู้อื่น ผู้ใหญ่ไม่ควรละเลยต่อความคิดเห็นของเด็ก” (วนิดา กลุ่มที่ 4)

*ทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมตามสิทธิของตน

เยาวชนรู้สึกเห็นด้วยกับความจำเป็นที่จะต้องทำให้เด็กมีความตระหนักรับรู้ถึงสิทธิของตน และผู้อื่น เพื่อที่เด็กจะได้ทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกับสิทธิของตน

ชานนท์: “เห็นด้วยเพราะเด็กควรรู้สิทธิที่เด็กควรมี ควรรู้ ควรทำในสิ่งที่ถูกต้อง”
(ชานนท์ กลุ่มที่ 3)

นารีรัตน์: “เห็นด้วยเพราะเด็กจะได้ทำตัวให้เหมาะสมกับสิทธิของคนอื่นที่ฟังมีฟังได้”
(นารีรัตน์ กลุ่มที่ 3)

*ไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

เยาวชนรู้สึกเห็นด้วยกับความจำเป็นที่จะต้องทำให้เด็กมีความตระหนักรับรู้ถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่น เพื่อที่เด็กจะได้ไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

รัฐวิทย์: “เห็นด้วยเพราะปัจจุบันเด็กถูกถูกละเมิดสิทธิของตนเอง ดังนั้น เด็กควรรับรู้สิทธิของตัวเอง และไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น” (รัฐวิทย์ กลุ่มที่ 4)

มณีนุช: “เห็นด้วยเพราะทำให้รู้ว่าสิทธิอะไรที่ควรจะมี และสิทธิที่จะป้องกันตนเอง และไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้อื่น” (มณีนุช กลุ่มที่ 1)

สุนีย์: “เห็นด้วยเพราะเด็กจะได้รู้ขอบเขตของสิทธิตนเองและไม่ไปล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น” (สุนีย์ กลุ่มที่ 2)

“ท่านชอบเกมส์ และกิจกรรมโดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็กหรือไม่ อย่างไร”

ผลจากการจัดสนทนากลุ่มพบว่า เยาวชนชอบเกมส์และกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

1. กิจกรรมแบ่งกลุ่มเขียนเสียงสัตว์
2. กิจกรรมรวมกลุ่มแสดงบทบาท
3. กิจกรรมเล่าประสบการณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับสื่อแผ่นภาพ

4. กิจกรรมเล่ารูปภาพเล่าเรื่อง และจำแนกประเภทของสิทธิเด็ก
5. กิจกรรมการจำแนกประเภทแผ่นภาพตามประเภทสิทธิเด็ก

*กิจกรรมแบ่งกลุ่มเลียนเสียงสัตว์

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า กิจกรรมที่เยาวชนชอบมากที่สุดคือ กิจกรรมแบ่งกลุ่มเลียนเสียงสัตว์ เพราะตลก สนุก ทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น มีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ทำให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีความสามัคคี ร่วมมือกัน ได้รู้จักกันมากขึ้น

กมลรัตน์ : “ชอบเกมส์เลียนเสียงสัตว์ เพราะทำทางที่กลุ่มแต่ละกลุ่มแสดงออกมานั้นตลกมาก ๆ ทำให้สนุกสนานและไม่เครียด”(กมลรัตน์ กลุ่มที่ 1)

มินดา : “ชอบตรงที่ ทุกคนมีส่วนร่วมในการออกเสียงสัตว์ และมีการแสดงทำทางได้พร้อมเพรียงกันมันตลกมาก แต่ละกลุ่มร่วมมือกัน สามัคคีกันมาก”(มินดา กลุ่มที่ 2)

บรรพต : “กิจกรรมแบ่งกลุ่มเลียนเสียงสัตว์ ชอบมาก เพราะมันสนุกดี เป็นการสร้างความสามัคคีในกลุ่ม การได้รู้จักกัน ได้เพื่อนเพิ่มขึ้น และกล้าแสดงออกมากขึ้น” (บรรพต กลุ่มที่ 3)

งามดา : “ชอบเกมส์เลียนเสียงสัตว์ เพราะตลกเสียงที่เลียน และทำทางที่แต่ละกลุ่มแสดงออกมาตลก เกมส์นี้ทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น” (งามดา กลุ่มที่ 4)

*กิจกรรมรวมกลุ่มแสดงบทบาท (Role Play)

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่าเยาวชนชอบกิจกรรมรวมกลุ่มแสดงบทบาทเป็นอันดับสอง เพราะสนุกสนาน ได้ทำงานเป็นกลุ่มทำให้รู้จักเพื่อนเพิ่มมากขึ้นทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ช่วยกันคิดช่วยกันทำ สร้างความสามัคคี รวมทั้งการแสดงละครทำให้ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเด็กมากขึ้น เพราะได้ปฏิบัติจริงจากการแสดงละคร และจากการชมกลุ่มอื่นแสดง รวมทั้งทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น

โศรยา : “ชอบเกมส์ที่ได้แสดงละครเพราะได้ให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ทำให้รู้สึกมากขึ้น เพราะได้ปฏิบัติจริงรวมทั้งทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น ” (โศรยา กลุ่มที่ 1)

อุคมศักดิ์ อำนวย : “ชอบที่ได้แสดงละครเราสามารถที่จะเอาความคิดของเราออกมานำเสนอได้เพราะว่ามันได้อาความรู้มาประยุกต์ใช้ และได้สื่อให้คนอื่นได้รู้ มันคิดว่าที่จะไปยื่นพูดทำให้เราได้แสดงออก และสิ่งที่เราทั้งหมดจะได้คือ มันค่อนข้างที่จะให้ทุกคนมีส่วนร่วม ทุกคนได้แสดงความคิด และอะไรต่างๆ ได้สนิทกับคนอื่นได้ง่ายกว่าการที่เราจะมานั่งฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว การแสดงละครที่อยากให้คุณได้คุยตอบโต้กัน” (อุคมศักดิ์, อำนวย กลุ่มที่ 2)

กษิตติศ : “ชอบกิจกรรมการแสดงคอนแทกกลุ่มมัน สนุกสนาน ได้รับรู้ความรู้เกี่ยวกับความรู้ทางด้านสิทธิเด็ก วิทยของเราควรที่จะได้รับรู้ ได้รับรู้อย่างถูกต้อง ทำให้คนอื่นมาสามารถมาละเมิดสิทธิของเราได้ (กษิตติศ กลุ่มที่ 3)

วนิดา : “เอ่อ ชอบเล่นละครค่ะ เพราะได้แสดงอารมณ์ออกมา ทำให้เข้าใจดีขึ้น ค่ะ ขึ้นมาเรื่อยๆ จากการที่เรามานั่งดูทำให้รู้จักเพื่อนเพิ่มมากขึ้น ทำงานเป็นกลุ่ม สามัคคี การเล่นละครได้ความสามัคคี ได้รู้จักเพื่อน ได้ทำความรู้จักกันกับคนอื่น ๆ อีกด้วย อีกอย่างคือทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น” (วนิดา กลุ่มที่ 4)

*กิจกรรมเล่าประสบการณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับสื่อแผ่นภาพ

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่าเยาวชนชอบกิจกรรมเล่าประสบการณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับสื่อแผ่นภาพ เป็นอันดับสาม เหตุผลที่ชอบเพราะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์จริงของแต่ละคนซึ่งแตกต่างกันไป ทำให้ได้มุมมองใหม่ๆ จากประสบการณ์ของคนแต่ละคน ได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง จากการออกมาเล่าเหตุการณ์หรือเรื่องจริง ได้รู้จักกันมากขึ้น รวมทั้งเข้าใจความรู้เรื่องสิทธิเด็กมากขึ้น ว่าแต่ละเรื่องราวที่แต่ละคนประสบมา สามารถโยงเข้ากับประเภทของสิทธิเด็กในข้อใด

ศิวาดล : “ชอบเกมส์นี้เนื่องจากประสบการณ์ที่แต่ละคนที่เจอมาจะไม่เหมือนกัน เป็นการแลกเปลี่ยนมุมมองและนำมาพิจารณาว่าสิ่งที่เจอมาตรงกับเรื่องที่สัมมนา หรือไม่อย่างไร” (ศิวาดล กลุ่มที่ 1)

มยุรี : “ชอบกิจกรรมเล่าประสบการณ์ของตนเอง ความคิดเห็นของตนเอง ที่ออกมาเล่าเหตุการณ์หรือเรื่องจริงที่เราสามารถที่จะพบเจอได้จริง ๆ” (มยุรี กลุ่มที่ 2)

ชานนท์ : “ชอบกิจกรรมบอกเล่าประสบการณ์ของตัวเองจากสื่อที่เลือก รู้สึกว่ามีประโยชน์ และได้ระบายความรู้สึกตัวเองที่ปิดกั้นอยู่ และได้มีคนมาเล่าประสบการณ์ให้ฟัง และมันเป็นสิ่งที่ดี” (ชานนท์ กลุ่มที่ 3)

งามตา : “ชอบเกมส์ที่เลือกรูปที่ชอบขึ้นมา และเล่าเหตุการณ์ที่เจอมาในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา” (งามตา กลุ่มที่ 4)

รวีวรรณ : “ชอบเกมส์ที่ให้เล่าประสบการณ์ที่เจอมาในชีวิตประจำวันที่สุดคล้องกับภาพในสื่อแผ่นภาพ เพราะทำให้ได้มุมมองที่แตกต่างหลากหลายกันออกไป จากประสบการณ์ที่ต่างกันไปของคนแต่ละคน” (รวีวรรณ กลุ่มที่ 3)

*กิจกรรมดูภาพเล่าเรื่อง และจำแนกประเภทสิทธิเด็ก

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า เขาชอบกิจกรรมดูภาพเล่าเรื่องและจำแนกประเภทของสิทธิเด็ก เป็นอันดับสี่ เหตุผลที่ชอบ เพราะเป็นการฝึกฝนให้รู้จักตีความจากภาพที่เห็น รู้ว่าภาพใดอยู่ประเภทใด เรื่องใดอยู่ในเหตุการณ์ใดทำให้ได้คิด วิเคราะห์ แบ่งประเภท เป็นตัวทดสอบว่ารู้และเข้าใจในเรื่องที่สัมมนาไปแล้วมากน้อยเพียงใด

อนุชา : “ชอบเกมส์ที่ 1 ที่ให้เราดูภาพในสื่อแผ่นภาพ แล้วเล่าเรื่องราวออกมาว่าเป็นเหตุการณ์ใด ชอบตรงที่มันช่วยฝึกการจำแนก มันทำให้เราสามารถแยกแยะประเภทของสิทธิเด็ก และทำให้รู้ว่าสิทธิไหนอยู่ในประเภทไหนหมวดอะไร เป็นการทดสอบความรู้ของเราว่าเรามีความรู้มากแค่ไหน” (อนุชา กลุ่มที่ 1)

มนต์ชัย : “ชอบเรื่องของภาพที่อาจารย์ให้มาตอนค้นว่าภาพนี้คืออะไร สื่อออกไปเป็นยังไงรูปแบบยังไง ทำให้เราได้คิด ได้วิเคราะห์ว่าภาพมันสื่ออะไรออกมา” (มนต์ชัย กลุ่มที่ 2)

อารยา : “ชอบ กิจกรรมเล่าภาพ บอกประเภท เพราะว่าทำให้เราได้ฝึกฝนการตีความจากภาพ เป็นตัวทดสอบว่าเราเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กมาก-น้อยแค่ไหนหลังจากฟังวิทยากรบรรยาย” (อารยา กลุ่มที่ 3)

ซูรี : “ชอบกิจกรรมเล่าเรื่องราวจากแผ่นภาพ เพราะเป็นการฝึกฝนการตีความจากภาพ และการแบ่งประเภท เกมนี้ช่วยให้ได้รู้จักวิเคราะห์” (ซูรี กลุ่มที่ 4)

*กิจกรรมการจำแนกประเภทแผ่นภาพตามประเภทสิทธิเด็ก

ผลจากการสนทนากลุ่ม พบว่า ชาวชนชอบกิจกรรมการจำแนกประเภทแผ่นภาพตามประเภทสิทธิเด็ก เป็นอันดับที่ห้า เหตุผลที่ชอบเพราะได้ฝึกฝนทักษะการคิด การวิเคราะห์ และการจำแนกประเภท ทำให้เข้าใจเรื่องสิทธิเด็กได้มากขึ้น รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานเพราะทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น

ไศรยา : “ชอบการจำแนกประเภทแผ่นภาพ เพราะได้คิด ได้วิเคราะห์ ทุกคนได้ช่วยกัน แสดงความคิดเห็น ตอนช่วยกันเสนอความคิดเห็นเป็นอะไรที่สนุกมาก” (ไศรยา กลุ่มที่ 1)

กัลยา : “ชอบกิจกรรมแยกสื่อแผ่นภาพ เพราะเป็นคว้ทดสอบว่าเราเข้าใจในเรื่องที่สัมมนาไปแล้วมากแค่ไหน ทำให้เราได้คิด วิเคราะห์ แบ่งประเภท ได้แสดงความคิดเห็น ได้เสนอความคิดเห็นของตัวเอง ทำให้เข้าใจเพิ่มขึ้น” (กัลยา กลุ่มที่ 2)

พงศ์พรหม : “ชอบ กิจกรรมจำแนกประเภทแผ่นภาพ มันทำให้รู้ว่าภาพไหน อยู่ประเภทไหน เรื่องใดอยู่ในเหตุการณ์ไหน ถ้าแยกประเภทผิด เพื่อนๆและวิทยากร จะช่วยกันแก้ไขให้ถูก มันสนุกตรงที่เราแลกเปลี่ยนลกเถียงกันว่า ภาพนี้มันเป็นสิทธิเด็กประเภทใดกันแน่” (พงศ์พรหม กลุ่มที่ 3)

วิชัย : “ชอบเกี่ยวกับการแยกประเภทของสื่อ เพราะทำให้เราได้แยกแยะ ทำให้คนอื่นได้มีส่วนร่วม ในการชี้แจงว่าอันนี้น่าจะอยู่กองนี้นะ ตรงนี้ทำให้เข้าใจได้มากขึ้นเพราะช่วยๆกันคิด” (วิชัย กลุ่มที่ 4)

“ถ้าจะให้ความรู้เรื่องอื่นต่อไปในภายหน้า เช่น เรื่องสิทธิมนุษยชน โดยทำเป็นเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อแผ่นภาพอีก ท่านจะมาร่วมกิจกรรมหรือไม่ เพราะเหตุใด”

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า ชาวชนส่วนใหญ่ตอบว่าจะมาเข้าร่วมกิจกรรมอีก เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบที่ผ่านเกมส์และกิจกรรมโดยใช้สื่อแผ่นภาพ ทำให้รู้สึกว่าการได้รับ

สาระควบคู่กับความบันเทิง ไม่เครียด ไม่น่าเบื่อ ไม่เป็นวิชาการมากเกินไป ภาพประกอบในสื่อแผ่นภาพทำให้เข้าใจเนื้อหาที่ถ่ายทอดได้มากขึ้น

รวีวรรณ : “คิดว่ามา เพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการมากเกินไป มีเกมส์ให้เล่นด้วย”
(รวีวรรณ กลุ่มที่ 3)

วิชัย : “คิดว่ามา เพราะสื่อตัวนี้น่าสนใจ เป็นภาพดูง่ายและเข้าใจง่ายกว่าอ่านเอง หรือฟังบรรยายล้วนๆ” (วิชัย กลุ่มที่ 4)

ศิวาดล คิดว่ามา เพราะ ถ้าเป็นการบรรยายล้วน ๆ จะทำให้รู้สึกเบื่อ แต่ถ้าเป็นการบรรยายที่มีการใช้สื่อมาช่วยจะทำให้การบรรยายรู้สึกน่าสนใจมากขึ้น มีสีสันมากขึ้น(ศิวาดล กลุ่มที่ 1)

สมหมาย : “คิดว่ามา เพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการมากเกินไป มีเกมส์ให้เล่นด้วย และสื่อเป็นภาพที่ดูง่าย และเข้าใจง่ายกว่าอ่านเอง และตัวสื่อมาช่วยจะทำให้การบรรยายรู้สึกน่าสนใจมากขึ้น มีสีสันมากขึ้น และ ถ้าเป็นการบรรยายล้วน ๆ จะทำให้รู้สึกเบื่อ แต่ถ้าเป็นการบรรยายที่มีสื่อมาช่วยทำให้การสัมมนา มีสีสัน สนุกสนานมากขึ้น” (สมหมาย กลุ่มที่ 1)

สุนีย์ : “จะมา เพราะสมควรกับเวลา ถ้าไม่คิดอะไรที่รีบด่วนเกินไปก็มา เพราะเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจพอสมควร และถ้าเป็นการอบรมเรื่องอื่น ๆ โดยใช้วิธีการแบบวันนี้ ก็จะมาร่วมกิจกรรม เพราะสนใจการอบรมที่ไม่สอนแบบวิชาการอย่างเดียว เพราะมันเครียดและน่าเบื่อ ถ้าใช้เกมส์ต่างๆมาให้เล่นและสอดแทรกความรู้ อันนี้น่าสนใจ” (สุนีย์ กลุ่มที่ 2)

วนิดา : “มา เพราะเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ มันเป็นการบรรยายที่ใช้ภาพประกอบ ทำให้ดูง่ายและเข้าใจง่าย ได้เล่นเกมส์ ได้ทำกิจกรรม ได้รู้จักเพื่อนเพิ่มขึ้น และที่สำคัญได้แสดงความคิดเห็นของคน และถ้าอย่างจะทำเรื่องโรคเอดส์โดยมีสื่อ จะทำให้คนที่มาอบรมได้ความรู้มากยิ่งขึ้น แล้วในการทำสื่อทำให้มีความรู้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งมันจะชัดเจนจากตัวสื่อแผ่นภาพ ซึ่งบางภาพก็จะทำให้เรามองเห็น ลึกซึ้ง มองเห็นภาพก็จะเข้าใจ ถ้าเป็นแค่ตัวหนังสืออาจจะไม่เข้าใจมาก” (วนิดา กลุ่มที่ 4)

“ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และ
กิจกรรม โดยใช้แผ่นภาพสิทธิเด็ก”

ผลจากการจัดสนทนากลุ่ม พบว่าเยาวชนมีข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มเกมส์และกิจกรรม
เพิ่มความบันเทิง เพิ่มเวลา เพิ่มเนื้อหา เพิ่มวิทยากร ควรมีการจัดสัมมนาออกสถานที่ ควรมีการเน้น
การทำงานเป็นกลุ่มย่อย เยาวชนบางคนเสนอแนะให้มีการปรับปรุงตัวสื่อแผ่นภาพ ในเรื่องของ
ภาพประกอบบางภาพที่มีความไม่ชัดเจน รวมทั้งเพิ่มขนาดแผ่นภาพ และเพิ่มตัวหนังสือเข้าไปใน
สื่อแผ่นภาพ

วรรณวิษา : “คิดว่าควรมีการเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับเกมส์ หรือบันเทิงอื่น ๆ ให้ครึกครื้น
กว่านี้ สนุกสนานมากกว่านี้ จะทำให้เข้าใจง่ายขึ้นอีก ควรเพิ่มจำนวนวัน (2-3 วัน) และเพิ่มจำนวน
ครั้ง น่าจะจัดสัมมนาออกสถานที่ เพื่อให้รู้จักกันมากขึ้นทำงานร่วมกัน ได้ดีขึ้น”

(วรรณวิษา กลุ่มที่ 1)

อุดมศักดิ์ : “ผมว่านะ ควรมีการแบ่งกลุ่ม ทำกิจกรรม รวมคะแนน ให้มีการกระตือรือร้น
ภายในกลุ่ม เสริมในเรื่องของการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อที่ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่จะออกมานั้นมัน ออกมาจาก
ความคิดของคนอื่น ๆ ซึ่งทุกคนในกลุ่มจะมีการแสดงความคิดเห็น ได้ให้ความร่วมมือกัน ได้สร้างความ
สามัคคีแก่กัน อยากให้เด็กมีการแสดงออกมากกว่านี้ ในการร่วมกิจกรรม และในกิจกรรมคืออยู่แล้ว
อาจารย์วิทยากรควรให้ความรู้เยอะกว่านี้ และควรเพิ่มวิทยากรอีกสักคน อาจารย์จะได้ไม่เหนื่อย ได้
ช่วยกัน วิทยากรจะได้ไม่หนักไม่เครียด และจะได้ใจเย็นกว่านี้ อารมณ์เย็นกว่านี้”

(อุดมศักดิ์ กลุ่มที่ 2)

กษิธิศ : “อยากให้มีส่วนหนังสือมากขึ้นอีกหน่อย ในแผ่นภาพ ภาพบางภาพบางคนอ่านไม่
ออกว่าภาพนี้บรรยายถึงอะไร ซึ่งบางคนไม่เข้าใจ ภาพบางภาพบ่งบอกไม่ชัดเจน ซึ่งมันทำให้ดูเหตุ
การณ์บางเหตุการณ์มันตีไปได้หลายทาง หลายเหตุการณ์ มีเด็ก มีแม่ ตีภาพไม่ออก เช่นการมีชีวิต
คือพ่อแม่ เราเกิดมาต้องมีสิทธิ คือการให้พ่อแม่เลี้ยงดู และในเรื่องการพัฒนาเรามีสิทธิที่จะได้รับ
การศึกษา และตัวการ์ตูนของสื่อน่ารักดี” (กษิธิศ กลุ่มที่ 3)

ประวิตร : “วิธีการนำเสนอของวิทยากรก็ดี ควรเพิ่มเกมส์มากกว่านี้ และเพิ่มความบันเทิง
ผมคิดว่าแผ่นภาพตัวนี้มีจุดบกพร่อง เช่น ตัวองค์ประกอบเห็นแล้วไม่เข้าใจว่าเป็นใคร ตัวสื่อเองบาง
ครั้ง คือสถานที่ไม่สื่อความหมาย คือถ้าไม่สังเกตก็จะไม่รู้ ตัวแผ่นภาพที่เห็นมีขนาดเล็กไป น่าจะทำ
ให้ใหญ่กว่านี้ เพื่อความชัดเจน เด็กที่นั่งข้างหลังอาจจะเห็นไม่ชัดเจนการสื่อความหมายในแผ่นภาพ

ทำให้ได้รู้ว่าสิทธิของเด็กมีอะไรบ้าง สิทธิอะไรที่ได้รับความคุ้มครอง ซึ่งปัจจุบันเด็กถูกละเมิดสิทธิกันเยอะ เช่น ถูกทารุณกรรม จริง ๆ แล้วเราอาจจะมีส่วนช่วยสังคมในการเรียกร้องสิทธิเด็กได้ หรือตนเอง หรือเพื่อนมีปัญหาเราก็สามารถแนะนำได้ และเป็นสื่อในการสอนได้ดี สามารถทำให้คนที่ "ไม่รู้เข้าใจได้ง่าย" (ประวิตร กลุ่มที่ 4)